

Το ιχνογράφημα της οικογένειας

- Δίνει τη δυνατότητα να εντοπιστούν πιθανές οικογενειακές συγκρούσεις και να ερμηνευτούν μορφές συμπεριφοράς που εκδηλώνει ο μαθητής.
- Ζητείται από το παιδί να σχεδιάσει την οικογένειά του και τον εαυτό του μέσα σ' αυτήν.
- Το ιχνογράφημα της οικογένειας εντάσσεται συνήθως σε δύο τύπους:
 1. το *Λογοκρατικό*, στον οποίο επικρατεί η ακρίβεια κι η αυστηρότητα της μορφής, χωρίς την ύπαρξη του περιγυρου κόσμου και
 2. τον *Αισθητηριακό*, όπου η οικογένεια τοποθετείται μέσα σ' ένα περίγυρο που σφύζει από ζωή: ο ήλιος λάμπει, τα πουλιά πετούν, υπάρχουν δέντρα, λουλούδια, δρόμοι, λίμνη ή ποτάμι και καμιά φορά άλλα σπίτια ή άνθρωποι.

Η προβολική αξία του ιχνογραφήματος της οικογένειας επισημαίνεται και στα παρακάτω σημεία:

- Προσέχουμε *από πού* ο μαθητής *άρχισε* το σχέδιο. Αν έχει φορά από αριστερά προς τα δεξιά, ο μαθητής είναι δεξιόχειρας κι η φορά είναι κανονική. Αν το σχέδιο ξεκινά από τα δεξιά προς τα αριστερά κι ο μαθητής δεν είναι αριστερόχειρας, η κίνηση αυτή δείχνει μια δυνατή οπισθοδρομική τάση της προσωπικότητας που μπορεί να είναι επιβλαβής για το παιδί.
- *Η σειρά* με την οποία σχεδιάζονται *τα μέλη της οικογένειας* είναι πολύ σημαντική.
- *Το πρόσωπο που αγαπιέται ή θαυμάζεται* από το παιδί σχεδιάζεται *πρώτο*, γιατί είναι το πρώτο που σκέφτεται το παιδί και σε αυτό επικεντρώνεται η προσοχή του. Η προτίμηση αυτή εκδηλώνεται συνήθως με το μέγεθος (η φιγούρα είναι μεγαλύτερη) και με το πλήθος των λεπτομερειών.
- *Το πρόσωπο που υποτιμάται* υπάρχει στο σχέδιο αλλά είναι μικροσκοπικό, σχεδιασμένο τελευταίο στη σειρά ή μακριά από την ομάδα. Ακόμα ένας άλλος τρόπος υποτίμησης είναι να σχεδιαστεί το πρόσωπο και να *σβηστεί* στη συνέχεια.
- *Το πρόσωπο το οποίο παραλείπεται* από το ιχνογράφημα της οικογένειας, είναι βέβαιο ότι είναι το πρόσωπο με το οποίο το παιδί έχει *τις χειρότερες σχέσεις*.
- Σημαντικό είναι να προσέξουμε για *πόση ώρα* το παιδί σχεδιάζει το ένα ή το άλλο πρόσωπο, *τη φροντίδα του για τις λεπτομέρειες* ή *την εμμονή* του μερικές φορές *να επιστρέφει* συνέχεια στο ίδιο πρόσωπο.
- *Το ύψος του σχεδιασμένου προσώπου* καλύπτει αντιφάσεις σχετικά με το πρόσωπο που σχεδιάζει. *Μικρά σχέδια* αποδίδονται σε παιδιά με έντονη

τάση εσωστρέφειας. Τα δειλά κι αγχώδη παιδιά σχεδιάζουν φιγούρες μικρότερες από τα εκδηλωτικά παιδιά.

- *Τα γελαστά πρόσωπα* δηλώνουν θετικό αυτοσυναίσθημα.
- Ο σχεδιασμός του ίδιου του παιδιού *σε μεγαλύτερο μέγεθος* από τους άλλους και *στο κέντρο της επιφάνειας* δηλώνει έντονο *εγωκεντρισμό*.

Όταν ολοκληρωθεί το σχέδιο:

1. Το παιδί επαινείται γι' αυτό που έκανε.
2. Ζητείται από το παιδί να περιγράψει την οικογένειά του ξεκινώντας από το πρόσωπο που σχεδίασε πρώτο.
3. Για κάθε ένα από τα πρόσωπα ζητάμε να μάθουμε το φύλο, την ηλικία και το ρόλο που παίζει στην οικογένεια.
4. Προσπαθούμε να κάνουμε το παιδί να μιλήσει για τις συναισθηματικές προτιμήσεις που έχουν τα μέλη της οικογένειάς του.
5. Το καθοδηγούμε να μιλήσει και για τον εαυτό του.
6. Χρησιμοποιούμε ερωτήσεις που μας δίνουν συχνά πολύ ενδιαφέροντα στοιχεία όπως: (Ποιος είναι ο πιο καλός στην οικογένεια; Ποιος ο λιγότερο καλός; Ποιος είναι ο πιο ευτυχισμένος; Γιατί; Ποιος είναι ο λιγότερο ευτυχισμένος; Γιατί; Ποιον προτιμάς; Γιατί; Ποιο άλλο πρόσωπο θα ήθελες να είσαι; Γιατί; Ποιες είναι οι σχέσεις της οικογένειας με τους γείτονες; Ποιος φωνάζει περισσότερο; κ.ά.)

Το σχέδιο είναι μέρος της ζωής του παιδιού όπως το γέλιο κι η κίνηση. Δεν είναι ποτέ ακίνητο, στατικό κι αμετάβλητο. Εξελίσσεται πάντα και δείχνει το στιγμιαίο και τη συγκίνηση. Είναι προνομιακό μέσο για να δημιουργήσει κανείς βαθύτερη επαφή με την παιδική ψυχή.

Αγραπίδης Κωνσταντίνος
Δάσκαλος

<http://agrapidis.webnode.com> 😊